ΠΑΝΤΙΣΡΑ
αντικαπιταλιστικη • ενημερωση

Απλωμένες ιστορίες σαν μπουγάδα...

Για τη συλλογή διηγημάτων με τίτλο «Λοξή Λαογραφία» της Όλγας Τσιλιμπάρη

Γράφει η **Γιώτα Ιωαννίδου**

Για τη συλλογή διηγημάτων με τίτλο **«Λοξή Λαογραφία»** της Όλγας Τσιλιμπάρη, **εκδόσεις Άπαρσις**

Τι σχέση έχει μια μπουγάδα με τη συγγραφή και το πληκτρολόγιο;

Η συγγραφέας «απλώνει»-εκθέτει σε κοινή θέα, «ρούχα»-ιστορίες, εισάγοντάς μας σε αυτές με ένα εξαίσιο ποίημα:

«Αγαπώ τις μπουγάδες

Μισώ τα στεγνωτήρια»...

Χωνέματα ζωής και μνήμης, αισθήσεων και αισθημάτων, που δεν «έμπασαν», ούτε ξεθώριασαν στο πλύσιμο του χρόνου.

«....Πάντα ποιητικά τα απλωμένα ρούχα

Κι ας σημαιοστολίζουνε και κλιματιστικά

Κι αλουμινένια φυλλοφάνεστρα (παραθυρόφυλλα)

Και πλαστικούς σωλήνες

Στο σύνορο του χθες με το σήμερα

Χωνεύεται η ζωή η σκέψη η συνήθεια

Κατάλοιπα αιώνων συστημάτων προηγούμενων

Σημάδια εννοηματωμένα

Όχι σκέτα κατακάθια

Το αίμα των κοινωνικών επαναστάσεων

Που, όσο κι αν πλυθεί το ρούχο,

Ποτέ δεν ξεθωριάζει

Προάγγελος ημέρας αυριανής λαμπρής...»

Ιστορίες ανθρώπινες, που δε σιωπούν ανεξάρτητα αν είχαν αίσιο τέλος. Γιατί έτσι γράφεται η ιστορία. Με το καθημερινό των ανθρώπων, που σε μια στιγμή πρωταγωνιστούν σε ένα στιγμιαίο ιστορικό προσκήνιο και μετά κρύβονται από την κοινή θέα, συνήθως όχι στον τόπο

που ήταν πριν. Γιατί μια περιήγηση είναι η ζωή. Μια εκδρομή με άγνωστες διαδρομές που αναζητά ελπίδα, ουσία, έρωτα και ελευθερία.

> « Στη λαχτάρα για την κοινωνία των ελεύθερων και ίσων, σε κάθε κραυγή και ίχνος πάλης του σήμερα, σε κάθε ανυπόταχτη πνοή, σε κάθε σπασμό της κοινωνίας που υποφέρει βουβά απ' άκρη σ' άκρη, γιατί της έλειψε το Όνειρο, ξαναβρίσκω τις αιτίες που μ' αφήσανε μισή. Τις παίρνω αγκαλιά και προχωράω. Η εκδρομή αυτή δεν έχει τέλος, ψιθυρίζουν από τις γωνίες οι ποιητάρηδες. Σε κάθε στροφή του δρόμου, βρίσκω κι από να δάχτυλο, μια τούφα μαλλιά, ένα δάκρυ, μια ανάσα, που άφησα κάποτε. Ήξερα, μες την απελπισία μου, πως θα ξαναγυρίσω.» (ιστορία πρώτη: Οδός Πολυτεχνείου, σελ. 14)

Η συλλογή ιστοριών της Όλγας, μοιάζει με μια μπουγάδα που ανεμίζει όταν απλώνεται στο σκοινί, παίζοντας με τους αέρηδες των ανθρώπινων. Όμως μέχρι το άπλωμα μεσολαβούν πολλά. Προσπάθεια, συζήτηση, σκέψεις, «σκύψιμο» της ψυχής της συγγραφέως, «τέντωμα» των αισθήσεων.

> «Εμένα μ έχει τσακίσει ο πονοκέφαλος, αλλά το θέμα μου απτόητο, διαγράφει κυκλικές τροχιές, εντός, εκτός κι επί τα αυτά. Να τανε, τουλάχιστον, υπό μορφή σπείρας, κάπως θα προχωρούσαμε. Επί ξηρού ακμής και πάλι...» (ιστορία 13033-6,2 Δοκιμή για ένα διήγημα σελ. 21)

Τα σκοινιά με τις απλωμένες μπουγάδες δεν είναι στάσιμα. Οι ιστορίες κινούνται μαζί με τη ζωή, με τις τροχαλίες των αισθήσεων και της λογικής, των ερεθισμάτων και των αναμνήσεων αλλά και την ποίηση του παρόντος που σκουντά το παρελθόν για να ανοίξει μια χαραμάδα φως στο μέλλον. Η ιστορία ακολουθεί τον κύκλο των ανθρώπων και κάθε φορά στέκεται στο δικό τους μπόι. Τα κινήματα και οι εξεγέρσεις έχουν το δικό τους κύκλο και πάντα τα αίτια της πρώτης του κατάληξης, δεν είναι οι εύκολες απαντήσεις αλλά βαθύτερα κοινωνικά, πολιτισμικά. Το απαθανάτισμα των επεισοδίων τους, από τον κινηματογραφικό φακό προσθέτει στην αναζήτησή τους. Όταν βλέπεις αυτόν τον κύκλο από το τέλος του σε πιάνει δέος αλλά και μια αίσθηση απώλειας, γράφει η Όλγα. *(ιστορία Kino–Eye, σελ. 32)*

Τα «απλωμένα ρούχα»-διηγήματα της συγγραφέως, δεν είναι μόνο για τις ψηλές κορφές των ιστορικών γεγονότων αλλά και για την καθημερινή ζωή τον πόλεων και των ανθρώπων.

Ακόμη αυτά δεν είναι μόνο αποτύπωμα νοσταλγίας και εξιδανίκευσης αγαπημένων προσώπων. Είναι μια «λοξή ματιά» όχι με την έννοια της επιφανειακότητας αλλά με αυτή της διακριτικής μεταχείρισης. «Άλλοτε με συμπάθεια, άλλοτε με ειρωνεία», αλλά πάντα με κατανόηση. Τόσο όσο επιτρέπει η διακριτική ματιά ενός άλλου, για να μην τις προσβάλλει από την υπερβολική έκθεση. Με τρόπο ώστε να απελευθερώσει όμως μια ιδέα ή ένα συναίσθημα πολύτιμο, μια ανάταση ή μια ματαίωση. Κάτι ηχηρό και συναρπαστικό.... ώστε

> « ... Να γεύεσαι τη ζωογόνα πνοή της ελπίδας, χωρίς να μπερδεύεσαι στα δίχτυα της αυταπάτης.... Δίνοντας ευκαιρίες και προοπτικές σε εαυτούς και αλλήλους, αφήνοντας ανοικτά παράθυρα, μάτια και δυνατότητες για το αύριο....
>
> Γιατί ότι αναζητηθεί επίμονα και βρεθεί πραγματικά, δε χάνεται ποτέ...»
>
> (ιστορία Δαντέλα σε τζιν μπατζάκι, σελ. 46, 47, 48)

Η συγγραφέας δεν αποτυπώνει απλά κάποιες ιστορίες δικές της ή άλλων. Δεν «απλώνει τα ρούχα κάποιων άλλων.» Δρα ως κοινωνικό και πολιτικό υποκείμενο που προσπαθεί να ανασκάψει μηνύματα κάτω από τις λέξεις που να φωτίζουν το όνειρο μιας απελευθερωμένης ανθρωπότητας. Με την κερκυραϊκή «λόξα», με πλούτο γλωσσικό και πολιτισμικό, με έννοιες και συναισθήματα πότε τρυφερές, πότε αυθάδικες προσπαθεί να δείξει δρόμους.. έστω κι αν εκτιμά ότι σήμερα όλα είναι «πλίνθοι και κέραμοι ατάκτως ερριμμένοι». Επιδιώκει τα «ρούχα» που απλώνει να έχουν πολλά χρώματα. Να είναι ωραία αλλά όχι ντε και καλά αρεστά. Να εμπνέουν γιατί είναι βαθιά ιστορικά κι ανθρώπινα κι όχι με ψεύτικες ιαχές. Να ανοίγουν καρδιές κι όχι να κλείνουν αναζητήσεις με δήθεν ακλόνητες βεβαιότητες.

> «Τί θα πάθουμε, βρε αδελφέ, αν ανοίξουμε μια μικρή χαραμαδούλα, τόση δα, κι αφήσουμε κάποιον που αγαπάμε να δει λίγο μέσα μας; Πόσο μπορεί να ζήσει ό άνθρωπος μες τη μοναξιά και το φόβο;»
>
> (ιστορία Μαθητές σε καραντίνα, σελ. 77)

Το «σκοινί της μπουγάδας» της Όλγας απλώνεται στην κοινωνική, πολιτική, πολιτισμική ιστορία της μεταπολεμικής Ελλάδας, των χρόνων της Δικτατορίας , της Μεταπολίτευσης, του σήμερα. Στον κοινό βίο ξεχωριστών ανθρώπων αλλά και συλλογικών βιωμάτων. Ικανών

να φωτίσουν την ιδέα για μια άλλη κοινωνία.

> «...Αυτό που πραγματικά υφίσταται και μάλιστα με εντελώς υλικούς όρους είναι η κοινότητα, το μεγαλύτερο ή μικρότερο σύνολο ανθρώπων που συμβιώνουν. Οπότε, στα πλαίσια της κοινότητας, πλάθει και το δίποδο τούτο θηλαστικό (σ.σ. ο άνθρωπος), που θαυμαστά εξελίχτηκε χάρη στη συμβιωτική εργασία, τους θεούς του, κατ' εικόνα ανθρώπου και της κοινωνίας αυτού. Ακοπότερο αλλά πιο αρχαϊκό, να πειθαρχούν οι κοινότητες στη θρησκευτική/μεταφυσική τάξη και ηθική -και στις νεότερες μετεξελίξεις και μεταμφιέσεις τους σε οικονομικό, κοινωνικό, πολιτικό, ιδεολογικό επίπεδο. Κομμάτι δυσκολότερο.... Να ανιχνεύουν συνεργατικά τους όρους και τις προϋποθέσεις μιας κοσμικής, μη θεοκρατούμενης τάξης και ηθικής και να στοιχειοθετούν συλλογικά οράματα για μια αξιοβίωτη ζωή, με πλήρη επίγνωση της ατελούς, άρα προσωρινής τους φύσης. Στο κάτω κάτω της γραφής, μπορεί να θεωρηθεί άραγε αμελητέο εφόδιο η παραδοχή ότι η συλλογική βούληση και δράση των θνητών εμπεριέχει το νόημα και την ελπίδα; Είναι γενναία η πίστη στην ανθρωπότητα, ως εκλεκτό τέκνο της τύχης και της αναγκαιότητας».
>
> (ιστορία Στην Παναγιοπούλα , σελ. 97)

Η μυρωδιά των ρούχων-ιστοριών της Όλγας δεν είναι πλαστική ούτε επί τούτου αρωματισμένη. «Μυρίζουν» αναζήτηση, θέματα που πόνεσαν και πονούν, που έδωσαν φτερά ή τα ψαλίδισαν.

> «Κι όσο για το φόβο της απώλειας.... Ας πάει στα κομμάτια.... Τί φοβάμαι πια; Έχω βιώσει, τι λέω, έχω λουστεί για μια αιωνιότητα τη μέγιστη απώλεια: την απώλεια του ίδιου μου του εαυτού. Σύγκορμου και σύψυχου. Με ψιλοπράγματα θα τυραννιόμαστε ακόμα; (ιστορία Μια από τα ίδια σελ. 105)

Η μπουγάδα της Όλγας περνά πάνω από ολόκληρες πολιτείες αλλά και συνοικίες, πλατείες, χωριά. Επώνυμα κτήρια δημόσια, πολιτιστικά της Κέρκυρας κι όχι μόνο, αποτελούν το φυσικό σκηνικό των ιστοριών της. Μπλέκοντας τις δικές τους ιστορίες με τις ιστορίες των ανθρώπων. Ιστορίες ατομικές, οικογενειακές, συλλογικές, φιλικές, ερωτικές, του «εμείς», του «εγώ» και των «άλλων». Διαβάζοντάς τις, κάπου βρίσκεις πράγματα γνωστά και οικεία,

ιδέες που δεν είχες σκεφτεί, αναμνήσεις που είχες ξεχάσει. Όπως ο Γιάννης (ιστορία “Ο Γιάννης που πήγε στα καράβια”) που σκαρφάλωνε σαν τσίτα στην πόρτα της τάξης κι έτρωγε βιτσιές. Όπως η Σπυριδούλα….

> «Τέτοιες ιστορίες μ’ αρέσουνε, ιστορίες ανθρώπων που μάθανε να ζούνε μαζί, στα καλά και στ’ άσχημα, στη χαρά και στον κατατρεγμό. Χρόνια που τα ζήσαμε τσι γειτονιές μας, σε καντούνια, σε πόρτιγα (σ.σ. εισόδους) κι αυλές, πάνω από τον πάγκο το μαρμάρινο του μαγαζιού, λαχτάρες και καβγάδες και έρωτες και φόβοι, κουναρήματα (σ.σ. μεγάλωμα) παιδιών κι ένα φιλί στα πεταχτά, έτσι πέρασε η ζωή μας. Μαζί.»
>
> (ιστορία Το όνειρο της Σπυριδούλας, σελ. 132)

Η «Λοξή Λαογραφία» έχει ακριβώς αυτή τη δύναμη, που πηγάζει όταν σου φέρνει στην επιφάνεια μύχιες σκέψεις, κρυμμένα αισθήματα, καινούργιες ματιές στο παρελθόν από τον παρόντα χρόνο. Όταν όλα αυτά πλέκουν το μερικό με το καθολικό, το χαρούμενο με το τραγικό και δημιουργούν το ανθρώπινο «Μαζί».

Πηγή: selidodeiktis.edu.gr